

УДК 342.924 (477)

Мосьондз Сергій Олександрович –
доктор юридичних наук, професор,
проректор з навчальної та наукової роботи
Університету сучасних знань

Serhii O. Mosondz –
doctor of juridical sciences, professor,
vice-rector of training and scientific work,
University of Modern Knowledge
(57/3 Velyka Vasylkivska Street, Kyiv, 03150, Ukraine)

Адміністративні договори органів місцевого самоврядування: нотатки до дискусії

Стаття присвячена дослідженню правової природи адміністративного договору органів місцевого самоврядування та формулюванню деяких пропозицій щодо забезпечення їх ефективності. Доведено, що в умовах проведення реформи децентралізації адміністративний договір органів місцевого самоврядування буде набувати все більшого поширення в міжмуниципальних відносинах та відносинах органів місцевого самоврядування з органами виконавчої влади. З цією метою обґрунтовується необхідність прийняття Закону України «Про адміністративний договір органів місцевого самоврядування». Доцільність прийняття закону, а не внесення відповідних положень до майбутнього Адміністративно-процедурного кодексу України, пов'язана з тим, що адміністративні договори органів місцевого самоврядування мають свою специфіку, яка не може бути застосована до інших суб'єктів публічної адміністрації.

Ключові слова: адміністративний договір, органи місцевого самоврядування, завдання, ефективність, територіальна громада.

Статья посвящена исследованию правовой природы административного договора органов местного самоуправления и формулировке некоторых предложений по обеспечению их эффективности. Доказано, что в условиях проведения реформы децентрализации административный договор органов местного самоуправления будет приобретать все большее распространение в межмуниципальных отношениях и отношениях органов местного самоуправления с органами исполнительной власти. С этой целью обосновывается необходимость принятия Закона Украины «Об административном договоре органов местного самоуправления». Целесообразность принятия закона, а не внесение соответствующих положений к будущему Административно-процедурного кодекса Украины, связана с тем, что административные договоры органов местного самоуправления имеют свою специфику, которая не может быть применена к другим субъектам публичной администрации.

Ключевые слова: административный договор, органы местного самоуправления, задачи, эффективность, территориальная община.

S.O. Mosondz Administrative Agreements of Local Self-Government Bodies: Comments to Discussion

The article is devoted to exploring the legal nature of the administrative agreement of local governments and formulating some proposals to ensure their effectiveness. It is proved that in the conditions of decentralization reform administrative agreements of local self-government bodies will become more widespread in inter-municipal relations and relations of local self-government bodies with executive authorities. The most striking example of administrative agreements of local self-government bodies are agreements between local self-government bodies on joint projects of several territorial communities. Confirmation that the cooperation agreement will contain a public-law rather than a private-law nature is also a mandatory stage of its conclusion is a public discussion. This indicates that such a contract will be aimed primarily at meeting the needs of a particular territorial community.

The necessity of adoption of the Law of Ukraine “On Administrative Contract of Local Self-Government Bodies” is substantiated, in which it regulates legislatively the issues related to: concepts and types of administrative agreement of local self-government bodies; the subject of an administrative contract of local self-government bodies; the legal consequences of concluding an administrative contract of local self-government bodies; registration of an administrative agreement of local self-government bodies and its entry into force; control over compliance with the law when concluding an administrative contract of local self-government bodies; conditions of invalidity of the administrative contract of local self-government bodies; responsibility for non-compliance with the terms of the administrative contract of local self-government bodies.

The expediency of adopting the law, rather than introducing relevant provisions in the future Administrative Procedure Code of Ukraine, is due to the fact that the administrative agreements of local self-government bodies have their own specifics that cannot be applied to other public administration entities.

Keywords: administrative contract, local self-government bodies, tasks, efficiency, territorial community.

Постановка проблеми.

Адміністративний договір органів місцевого самоврядування є важливим інструментом діяльності органів місцевого самоврядування. Визнання цього інструменту є показником нової спрямованості діяльності публічної адміністрації взагалі та органів місцевого самоврядування зокрема, які ставлять приватну особу на свій рівень та «дозволяють їй із собою домовлятися».

Аналіз останніх досліджень. Догматичні питання адміністративних договорів в цілому та адміністративних договорів органів місцевого самоврядування зокрема розглядали в своїх роботах багато вчених-адміністративістів, зокрема: В. Б. Авер'янов, А. Ф. Євтихійєв, А. І. Єлістратов, Ж. В. Завальна, І. Б. Коліушко, Т. О. Коломоєць, Р. О. Куйбіда, Р. С. Мельник, Р. В. Миронюк, О. М. Музичук, І. В. Патерило, Д. В. Приймаченко, О. М. Синьов, В. С. Стефанюк, М. С. Студенікіна, В. П. Тимошук, А. М. Школик, В. О. Хоменко та інші.

Невирішені раніше проблеми. Разом з тим, в адміністративно-правовій літературі не порушувалось і не розглядалось питання правової природи призначення адміністративних договорів органів місцевого самоврядування. Тобто, яке головне завдання має стояти перед адміністративними договорами органів місцевого самоврядування та яке визначатиме їх ефективність.

Виклад основного матеріалу дослідження. Починаючи наше дослідження, не можемо оминати увагою вічно існуюче питання щодо співвідношення адміністративного акта та адміністративного договору. В адміністративно-правовій науці дотепер не існує єдиного усталеного підходу. Можна виділити принаймні три основні такі підходи.

Згідно із першим поглядом адміністративний договір та адміністративний акт є не самостійними інструментами діяльності органів місцевого самоврядування, а двома різновидами одного інструменту діяльності, яким є юридичний акт. Як зазначають науковці кількість волевиявлень не призводить до такої юридичної специфіки адміністративного акта і адміністративного договору, яка дозволяла би їх відносити до різних інструментів діяльності органів місцевого самоврядування. Кількість волевиявлень є лише той критерій, згідно з яким здійснюється видова диференціація юридичного акта як єдиного інструменту діяльності на адміністративні акти та багатосторонні акти, якими є адміністративні договори [1, с. 10, 11, 53, 75, 176; 2, с. 176, 187-189; 3, с. 31-36.]. Таким чином, науковці, які дотримуються зазначеної позиції вважають, що адміністративний договір є частиною більш широкого поняття, а саме юридичного акта. Проте ми не можемо підтримати цю позицію. Юридичний акт на відміну від адміністративного договору передбачає акт одностороннього волевиявлення органу влади. Окрім цього, законодавством передбачена різна процедура прийняття юридичних актів та укладення адміністративних договорів, їх виконання та втрати чинності. У зв'язку з цим висловлена позиція авторів виглядає недосконалою.

Відповідно до другого підходу пропонується розрізняти юридичний акт у вузькому та широкому сенсі. При традиційному (вузькому) підході юридичний акт є одностороннім владним волевиявленням органу місцевого самоврядування. У широкому ж розумінні до юридичних актів необхідно відносити спільні рішення між органами

місцевого самоврядування та адміністративні договори [4, с. 349; 5, с. 83-84; 6, с. 65]. Проте як нами було вже зазначено вище юридичні акти та адміністративні договори мають різну правову природу, а тому належать до різних інструментів діяльності органів місцевого самоврядування.

Як зазначають прихильники третього підходу, адміністративний акт та адміністративний договір знаходяться у тісній взаємодії, але є самостійними інструментами діяльності органів місцевого самоврядування. Науковці бачать головний критерій розмежування в тому, що адміністративний акт є одностороннім волевиявленням органу місцевого самоврядування, а адміністративний договір є погоджене волевиявлення двох і більше суб'єктів адміністративного права, щонайменше один із яких виконує функції публічного управління [7, с. 328-239; 8, с. 218-219, 227.]. Тобто такі поняття як «адміністративний договір» та «адміністративний акт» є різними правовими категоріями, які потребують окремого дослідження. У зв'язку з цим пропонуємо розглянути категорію «адміністративний договір» в межах нашого дослідження.

Так, відповідно до Кодексу про адміністративне судочинство України під ним розуміється дво- або багатостороння угода, зміст якої складають права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди [9]. На сьогодні це єдине законодавче визначення розглядуваної дефініції. Її системний аналіз дозволяє зробити висновок, що адміністративному договору притаманні такі ознаки як:

1) суб'єктна, коли обов'язковою стороною у ньому є суб'єкт владних повноважень (іншою стороною чи іншими сторонами можуть бути як суб'єкти владних повноважень, так і інші учасники правовідносин);

2) предметна – його змістом (предметом) є права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень [10, с. 398].

Саме такі ознаки, на думку законодавця, дозволяють відмежувати адміністративний договір від приватноправових договорів. Важливість вирішення цього питання пов'язана з тим, що це дозволяє визначитися із нормами

права, які потрібно використовувати, укладаючи договір, вид відповідальності за невиконання умов договору, порядок судового оскарження у разі наявності спору. Тлумачення цих ознак знаходимо у роз'ясненнях вищих спеціалізованих судів України.

У Рекомендації Президії Вищого господарського суду України від 27 червня 2007 р. № 04-5/120 було зазначено, що у господарських судах мають вирішуватися усі спори, що виникають з господарських договорів між суб'єктами господарювання і органами місцевого самоврядування, включаючи угоди, які укладаються шляхом проведення конкурсу, біржових торгів, аукціонів тощо. До таких договорів належать, зокрема, угоди: про відчуження об'єктів приватизації (крім приватизації державного житлового фонду); передачу державного або комунального майна в оренду; закупівлю товарів (робіт, послуг) для державних потреб. Це пояснюється тим, що зі змісту адміністративного договору вбачається наявність відносин влади і підпорядкування, що відрізняє його від цивільних угод. У разі ж укладення цивільної угоди між органом місцевого самоврядування і суб'єктом господарської діяльності договірні відносини між сторонами ґрунтуються на юридичній рівності, вільному волевиявленні та майновій самостійності. Тому до адміністративних договорів не відносяться угоди, укладені за правилами Цивільного кодексу України, інших актів цивільного або господарського законодавства [11].

Таким чином, Президія Вищого господарського суду вирішила, що головною ознакою відмежування адміністративних договорів від господарських було наявність відносин влади-підпорядкування сторін. Проте Вищий господарський суд України в одному зі своїх рішень зазначив, що «характерною особливістю адміністративних договорів є те, що вони укладаються у зв'язку з реалізацією функцій управління здебільшого між учасниками так званих горизонтальних управлінських відносин, які, будучи носіями владних повноважень, є юридично рівними і не знаходяться в підпорядкуванні один одному. Це можуть бути договори про делегування владних повноважень від одного органу до іншого (наприклад, повноважень органів виконавчої

влади органам місцевого самоврядування). При цьому таке делегування, яке до того ж можливе лише у випадках, передбачених законом, не порушує юридичної рівності сторін» [12].

Таким чином, судова практика до суб'єктних ознак адміністративного договору відносить обов'язкову участь суб'єкта владних повноважень (в нашому випадку органу місцевого самоврядування), наявність відносин влади-підпорядкування між учасниками відносин, але суд не виключає можливості наявності горизонтальних відносин між учасниками.

Щодо предметної ознаки, то її тлумачення знаходимо в рішенні Верховного Суду України під час розгляду справи щодо повернення Міністерством освіти та науки України Південно-Західній залізниці заборгованості, яка виникла внаслідок пільгового перевезення студентів на підставі укладеного між Міністерством та Залізницею договору. Суд зауважив, що зміст такого договору «складають права та обов'язки сторін щодо реалізації владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін, а спір підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства». Судом була звернена увага на те, «що вступаючи в договірні правовідносини, відповідач (Міністерство) діяв з метою реалізації владних управлінських функцій щодо виконання відповідної державної програми, спрямованої на підтримку молоді, що навчається у вищих навчальних закладах». У своєму рішенні Суд наголосив на одній ознаці, яка може допомогти визначити наявність адміністративного договору. Суд роз'яснив оскільки сфера функціонування адміністративного договору – це відповідна система публічного управління на будь-якому ієрархічному рівні, то метою адміністративних договорів є реалізація функцій держави, а більш конкретно – реалізація повноважень того чи іншого органу. У свою чергу мета цивільно-правових договорів – це задоволення потреб суб'єктів цивільно-правових відносин, отримання прибутку та відповідних (майнових чи немайнових) матеріальних благ – об'єктів цивільного обороту [13]. Із зазначеного випливає, що передача комунального майна в оренду буде адміністративним договором, оскільки орган місцевого самоврядування

реалізовує одне із своїх повноважень, а саме управління об'єктами комунальної власності. Але у Пленумі Вищого Господарського суду було зазначено, що «не всі договори, укладені суб'єктами владних повноважень, їх посадовими чи службовими особами на реалізацію своїх повноважень, відносяться до адміністративних договорів. Якщо обов'язковим учасником договору відповідно до законодавства повинен бути суб'єкт владних повноважень, то такий договір є адміністративним, оскільки суб'єкт владних повноважень у такому випадку діє від імені держави (територіальної громади), в її інтересах чи для забезпечення їх, а не для своїх власних потреб. У разі ж вчинення цивільного правочину між суб'єктом владних повноважень і суб'єктом господарської діяльності, договірні відносини сторін ґрунтуються на юридичній рівності, вільному волевиявленні та майновій самостійності». На підставі цього рішення можна зауважити, що договір про оренду комунального майна буде вважатися адміністративним, оскільки відповідно до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» [14] орган місцевого самоврядування є обов'язковою стороною цього договору. Таким чином, судова практика у сфері адміністративного договору є неоднозначною та суперечливою, що не дозволяє провести чіткого розмежування між адміністративними та приватноправовими договорами. Основною причиною цього є недосконале визначення адміністративного договору у Кодексі адміністративного судочинства України.

Найбільш їх яскравим прикладом адміністративних договорів органів місцевого самоврядування є договори між органами місцевого самоврядування з питань реалізації спільних проектів кількох територіальних громад (в контексті положень Закону України «Про співробітництво територіальних громад» [15]). Так, відповідно до ст. 1 цього юридичного акта співробітництво між територіальними громадами здійснюється на договірних засадах з метою забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень [15].

Такий договір варто відносити до різновиду адміністративного договору органів місцевого самоврядування через відповідність ознакам притаманним цьому виду договорів.

По-перше, такий договір є добровільною згодою, однією із сторін якої є обов'язково орган місцевого самоврядування.

По-друге, такий договір укладається у сфері публічного права, а саме адміністративного, оскільки умови і порядок його укладення врегульовано нормами саме цієї галузі права, а саме Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні», Законом України «Про співробітництво територіальних громад».

По-третє, він укладається з метою реалізації, закріплених за органом місцевого самоврядування повноважень для задоволення потреб територіальної громади.

По-четверте, він спрямовується на виникнення, зміну чи припинення адміністративно-правових відносин. Це пов'язано з тим, що такі відносини:

1) виникають на підставі норм адміністративного права, які були зазначені вище;

2) пов'язані з реалізацією (захистом) суб'єктивних публічних прав учасників таких відносин (покращення умов життєдіяльності для визначеної територіальної громади);

3) мають у своєму підґрунті публічні інтереси (забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень);

пов'язуються з реалізацією публічних завдань, тобто тих завдань, які належать до виключної компетенції органів місцевого самоврядування (права, обов'язки і предмети відання органів місцевого самоврядування закріплена у Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Підтвердженням того, що договір про співробітництво буде містити публічно-правову, а не приватноправову природу є також те, що обов'язковою стадією його укладення є проведення громадських обговорень (ст. 8 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» [15]). Це свідчить про те,

що такий договір буде спрямовуватись в першу чергу на задоволення потреб певної територіальної громади.

Із зазначеного випливає, що оскарження умов договору про співробітництво територіальних громад або його невиконання буде відбуватись в порядку адміністративного судочинства, що підтверджує його належність до адміністративного договору органів місцевого самоврядування.

Окрім договору про співробітництво до адміністративних договорів органів місцевого самоврядування слід відносити такі:

1) договори між місцевим органом виконавчої влади та органом місцевого самоврядування щодо здійснення спільних програм, створення спільних органів та організацій (ч. 5 ст. 35 Закону України «Про місцеві державні адміністрації»);

2) договори між територіальними громадами сіл, селищ, міст, районів у містах або відповідними органами місцевого самоврядування щодо об'єднання на праві спільної власності комунальних об'єктів, а також коштів місцевих бюджетів (ч. 3 ст. 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»);

3) договори між органами місцевого самоврядування про перерозподіл повноважень і власних бюджетних коштів (ч. 7 ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»);

4) договори між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади щодо розмежування та делегування повноважень і предметів ведення (ст. 44 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»);

5) договори з питань надання адміністративних послуг населенню органами місцевого самоврядування (наприклад, безоплатне надання земельної ділянки із земель комунальної власності, що передбачено ст. 121 Земельного кодексу України);

6) договори про надання безоплатної правової допомоги населенню (ч. 5 ст. 12 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»).

Висновки. Зазначимо, що в умовах проведення реформи децентралізації адміністративний договір органів місцевого самоврядування буде набувати все більшого поширення в міжмуніципальних відносинах та

відносинах органів місцевого самоврядування з органами виконавчої влади. Разом з тим законодавчо неврегульованими залишаються чисельні питання, що стосуються: поняття та видів адміністративного договору органів місцевого самоврядування; предмету адміністративного договору органів місцевого самоврядування; юридичних наслідків укладання адміністративного договору органів місцевого самоврядування; реєстрації адміністративного договору органів місцевого самоврядування та набуття ним юридичної сили; контролю за дотриманням законності при укладанні адміністративного договору органів місцевого самоврядування; умов недійсності адміністративного договору органів місцевого самоврядування; відповідальності за невиконання умов адміністративного договору органів місцевого самоврядування.

З метою вирішення зазначених проблеми доцільним виглядає прийняття Закону України

«Про адміністративний договір органів місцевого самоврядування», який буде розкривати, зазначені питання загального характеру. Доцільність прийняття закону, а не внесення відповідних положень до майбутнього Адміністративно-процедурного кодексу України, пов'язана з тим, що адміністративні договори органів місцевого самоврядування мають свою специфіку, яка не може бути застосована до інших суб'єктів публічної адміністрації.

Список використаних джерел:

1. Абдурахманов А. А. Правовые акты управления в механизме административно-правового регулирования общественных отношений: монография. М.: ВНИИ МВД России, 2005. 100 с.
2. Евтихийев А. Ф. Основы советского административного права. Харьков: НКЮ УССР, 1925. 331 с.
3. Ротенберг А. С. Административный договор: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.14. Ростовский юридический институт. Ростов-н/Д, 2006. 183 с.
4. Бахрах Д. Н. Административное право России: учебник. М.: НОРМА, 2002. 640 с.
5. Бахрах Д. Н., Хазанов С. Д. Формы и методы деятельности государственной администрации: учебное пособие. Екатеринбург, 1999. 176 с.
6. Демин А. В. Общие вопросы теории административного договора. Красноярск: Краснояр. гос. ун-т, 1998. 93 с.
7. Административное право России: курс лекций / под ред. Н. Ю. Хаманаевой. М.: Юрист, 2007. 556 с.
8. Стариков Ю. Н. Курс общего административного права: в 3 т. Т. II: Государственная служба. Управленческие действия. Правовые акты управления. Административная юстиция. М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА—ИНФРА • М), 2002. 600 с.
9. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.
10. Основы адміністративного судочинства та адміністративного права / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишкіна. К.: Старий світ, 2006. 576 с.
11. Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 24.10.2011 № 10. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-11/conv>.
12. Про визнання договору недійсним: Постанова Вищого господарського суду України від 09.11.2011 р. за № 17/5025/55/11. *Юридична практика. Судовий Вісник*. 2012. № 1.
13. Про визнання договору недійсним: Постанова Вищого господарського суду України від 09.11.2011 р. за № 17/5025/55/11. *Юридична практика. Судовий Вісник*. 2012. № 1.

14. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 року № 2269-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 30. Ст. 416.
15. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 року № 1508-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 34. Ст. 1167.

References:

1. Abdurakhmanov A. A. *Pravovie akti upravleniya v mekhanizme admynstratyvno-pravovoho rehulyrovanyia obshchestvennikh otnoshenyi: monohrafiya*. M.: VNYI MVD Rossyy, 2005. 100 s.
2. Evtykhyev A. F. *Osnovi sovetskoho admynstratyvnoho prava*. Kharkov: NKIU USSR, 1925. 331 s.
3. Rotenberh A. S. *Admynstratyvnyi dohovor: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.14*. Rostovskiy yurydycheskiy ynstitut. Rostov-n/D, 2006. 183 s.
4. Bakhrakh D. N. *Admynstratyvnoe pravo Rossyy: uchebnyk*. M.: NORMA, 2002. 640 s.
5. Bakhrakh D. N., Khazanov S. D. *Formi y metodi deiatelnosti hosudarstvennoi admynstratsyy: uchebnoe posobyе*. Ekaterynburh, 1999. 176 s.
6. Demyn A. V. *Obshchye voprosi teoryi admynstratyvnoho dohovora*. Krasnoiar. hos. un-t, 1998. 93 s.
7. *Admynstratyvnoe pravo Rossyy: kurs lektsyi / pod red. N. Yu. Khamanaevoi*. M.: Yuryst, 2007. 556 s.
8. Sarylov Yu. N. *Kurs obshchego admynstratyvnoho prava: v 3 t. T. II: Hosudarstvennaia sluzhba. Upravlencheskye deistviya. Pravovie akti upravleniya. Admynstratyvnaia yustytysiya*. M.: Yzdatelstvo NORMA (Yzdatelskaia hruppa NORMA—YNFRA • M), 2002. 600 s.
9. *Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.
10. *Osnovy administratyvnoho sudochynstva ta administratyvnoho prava / za zah. red. R. O. Kuibidy, V. I. Shyshkina*. K.: Staryi svit, 2006. 576 s.
11. *Pro deiaki pytannia pidvidomchosti i pidsudnosti sprav hospodarskym sudam: Postanova Plenumu Vyshchoho hospodarskoho sudu Ukrainy vid 24.10.2011 № 10*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0010600-11/conv>.
12. *Pro vyznannia dohovoru nediisnym: Postanova Vyshchoho hospodarskoho sudu Ukrainy vid 09.11.2011 r. za № 17/5025/55/11. Yurydychna praktyka. Sudovy Visnyk*. 2012. № 1.
13. *Pro vyznannia dohovoru nediisnym: Postanova Vyshchoho hospodarskoho sudu Ukrainy vid 09.11.2011 r. za № 17/5025/55/11. Yurydychna praktyka. Sudovy Visnyk*. 2012. № 1.
14. Про оренду державного та комунального майна: Закон України від 10 квітня 1992 року № 2269-XII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 1992. № 30. Ст. 416.
15. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 року № 1508-VII. *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*. 2014. № 34. Ст. 1167.